

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

II. forduló 1. MEGOLDÓKULCS Az elnyomás

A II. forduló első feladata összesen 32,5 pontot ér

1.1 Haitin és szerte a világon minden országban jelentkezik különböző szinteken a társadalmi elnyomás, ami rengeteg embert és embercsoportot érint. Az alábbiakban az elnyomás különböző típusait láthatjátok. Párosítsátok össze a lenti fogalmakat azok leírásával, hozzájuk tartozó állításokkal (egy fogalomhoz több állítás is tartozhat).

10,5 pont

Elnyomás típusai	Állítások betűkódjai
Nemek közötti egyenlőtlenség	ü; ó; cs; ö; y; a; a, d
Rasszizmus	á; g; a; a
Ageizmus	ó; e; f; n; n;
Szexuális orientáció alapján történő megkülönböztetés	z; k;
Fogyatékosokkal szembeni előítélet és diszkrimináció	r; t; t; t; a; a; s; h; á
Testtömeggel, kinézettel kapcsolatos előítélet és diszkrimináció	v; w; w;
Vallással kapcsolatos előítélet és diszkrimináció	b; cs;

b) Számos munkahelyen, vallási hovatartozása miatt nem alkalmaznak valakit, vagy amikor kiderül, hogy milyen vallást gyakorol, elküldik munkahelyéről.

ü) India bizonyos államaiban a szorult anyagi helyzetbe került férfiak feleségüket is felajánlhatják biztosítékként, míg tartozásaikat nem rendezik.

v) Egy kis óceániai utasszállító társaság amiatt került a címdalakra, mert elsőként vezette be a repülőjegyek testsúly alapján történő értékesítését.

r) A környezeti akadálymentesség sem szűkíthető le rámpákra, a küszöbmentességre és a széles liftajtókra, az sokkal inkább mindannak a fizikai és szellemi hozzáférhetőségét jelenti, ami körülvesz bennünket a világban, ami lehetővé teszi a test és a szellem szabad mozgását.

ó) Az elmúlt évtizedekben jelentős előrelépés történt a munka világában a nemek közötti esélyegyenlőség előmozdítása terén. Továbbra is különbség van azonban a férfiak és nők, valamint a fiatalok és idősek fizetése között: a nők fizetése a férfiak fizetésének átlagosan 70-90 százaléka.

e) Életbiztosítás esetén, a magasabb életkor gyakran eredményez magasabb díjkötelezettséget, adott esetben előfordul, hogy bizonyos biztosítók nem kötnek életbiztosítást időskorú ügyfelekkel (a magasabb kockázat miatt).

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

cs) 2015 márciusában lépett érvénybe az a törvény, amely évszázadok óta először megszünteti a nemi és a vallási diszkriminációt a brit trónutódlási gyakorlatban.

á) Olyan gondolkodásmód, amely az emberek külsejében megfigyelhető eltéréseket kiemeli, ezekhez morális, társadalmi vagy politikai különbségeket rendel hozzá, és az így létrehozott csoportok között – feltételezett tulajdonságaik vagy értékeik alapján – hierarchiát állít fel.

z) Részletes nyilvántartást vezet a melegekről Németország három tartományában a rendőrség. A listák tartalmazzák a benne szereplő személyek kedvenc ismerkedési helyeit, szokásait.

g) Az Afrikai Nemzeti Kongresszus vezetője, Nelson Mandela, jelentős szerepet játszott abban, hogy Dél-Afrikában is eltöröljék ezt a fajta megkülönböztetést.

f) A rasszizmus fogalmának analógiájára jött létre, és kifejezetten az életkor alapú diszkriminációt, jelöli.

ö) Hazánkban is számos nő elveszíti a munkáját szülési szabadság alatt.

y) Szaud- Arábiában a nők nem szerezhetnek jogosítványt.

k) Az LMBTQ csoportok hátrányos megkülönböztetése, diszkriminációja.

ttt) Az intézetben élő fogyatékos betegként végtelenül kiszolgáltatottak: szinte teljesen önálló jövedelem nélkül, fizikailag is védtelenül (pl. kerekesszékekben, ágyhoz kötve) élnek.

aa) A fogyatékos nőket, valamint az etnikai kisebbségekhez tartozó fogyatékos embereket gyakran kétszeres, sőt halmozott diszkrimináció sújtja, egyrészt a fogyatékoságuk, másrészt a nemük vagy etnikai hovatartozásuk miatti hátrányos megkülönböztetés következtében.

nn) A bankok sok esetben nem kötnek hitelszerződést nyugdíjas kérelmezővel.

s) A fogyatékos embereket sújtó diszkrimináció néha a velük szembeni előítéletekre épül, gyakran azonban az okozza, hogy a fogyatékos emberekről sokszor megfélemeznek, és nem vesznek róluk tudomást, ami a fogyatékos emberek társadalmi részvételét gátló környezeti és szemléletbeli korlátok létrejöttét és megerősödését eredményezi.

d) Társadalmi létünk milyensége sok más mellett attól is függ, hogy férfinak vagy nőnek születtünk.

w) Markus H. Schafer és Kenneth F. Ferraro, szociológus egy tíz éven át tartó megfigyelés során megállapította, hogy azoknak a kórosan elhízott embereknek, akik negatív diszkriminációt tapasztaltak a társadalom felől, jelentősen romlott az egészségügyi állapota.

h) Sajnos ma is sorra nyitnak meg olyan üzleteket, orvosi rendelőket, postákat, bankokat, gyógyszerárakat, éttermeket stb., amelyeknél a vonatkozó magyar előírásokat büntetlenül figyelmen kívül hagyják. Ezek a helyek diszkriminatívnak tekinthetők, hiszen nem csak az adott ügyfél életét nehezítik, hanem eleve kizárják, hogy valamilyen fogyatékosággal élő ott munkát vállalhasson.

1.2 Írjatok példát arra, hogy az alábbi társadalmi problémák hogyan jelentkeznek az alábbi szinteken. **Személyes szint:** amit Ti is tapasztalhattok nap, mint nap (pl.: cikizik az iskolában a túlsúlyos társakat). **Kulturális szint:** hagyományokhoz köthetően (pl.: egyes kultúrákban, a túlsúlyos lányok kelendőbbek, ugyanis a túlsúly a gazdagság jelképe). **Intézményi szint:** intézményi, jogi szabályozások és média (pl.: hazánkban a média azt sugallja, hogy a kórosan

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

vékony az ideális testalkat) és milyen **társadalmi hatások** származhatnak mindezekből (pl.: önbizalomhiány a túlsúlyosok, vagy vékonyak körében).

6 pont (cellánként 0,5 pont) – az alábbiakban, egy-egy helyes példát találtok, természetesen számtalan helyes megoldás létezik, így más jó megoldásokat is elfogadtunk és maximum ponttal jutalmaztunk!

Pozitív példaként a Veres Pálné Gimnázium VPGreen csapatának megoldását mutatjuk be (mely erre a feladatra maximum pontot kapott).

Elnyomás típusai	Személyes szint	Kulturális szint	Intézményi szint	Társadalmi hatások
Rasszizmus	A játszótéren nem játszik együtt a „fehér” gyerek a cigány gyerekekkel.	Sok ország kihasználja a kisebbségben élő etnikumokat és azonos munkáért kevesebb bért ad, mint az „őslakosoknak”.	Például a médiában (híradásokban) hangsúlyozzák a bűn elkövetőjének rasszát.	Párhuzamos társadalmak kialakulása (területileg is) a tolerancia és a beilleszkedés hiánya miatt.
Fogyatékosokkal szembeni előítélet	Az iskolában gyakran kicsúfolják azokat a gyerekeket, akiknek nehézségei vannak például a beszéddel.	Sok országban az állam nem támogatja azokat a munkaadókat (pl.: munkaadó-kedvezményekkel), akik fogyatékosokkal élő egyéneket alkalmaznak, így nekik szinte nincs esélyük szerepet vállalni a gazdaságban.	Oktatási rendszer hiányos, sokan megrekednek egy szinten, és az intézményi keretek is hiányosak. Még nem alakult ki egy egységes módszer például a siketek oktatási területén. Van olyan oktatási szemlélet, ahol tiltják a jelnyelvet (!).	Az intézetbe való elzárásuk miatt az emberek keveset találkoznak fogyatékosokkal élő személyekkel, olyan, mintha nem léteznének, pedig fontos lehetne szerepvállalásuk a társadalomban.
Nemek alapján történő megkülönböztetés	Egyes szórakozóhelyeken a lányoknak ingyenes a belépés, míg a fiúknak jegyet kell váltaniuk a belépéshez.	Bizonyos kultúrákban a nőknek korlátozott tanulási lehetőségük van, valamint nem szavazhatnak.	Egy meghirdetett állásra a többgyermekes anyuka és az egyedülálló férfi közül (ha a szaktudás nem tér	A nőknek sokszor többet kell teljesíteni, többet teljesítménnyel bizonyítják egyenrangúságukat, így túlhajszoltak

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

			el) valószínűleg a férfit veszik fel. Ráadásul azonos betöltött pozíciónál nem azonos a bérezés.	lesznek és gyermekeik nem kapják meg a kellő odafigyelést.
--	--	--	--	--

1.3 Az első feladatban szereplő hátrányos megkülönböztetések közül válasszatok ki **egy**et és fél-egy oldalban (a megoldólapot szabadon bővíthetitek) elemezzétek az alábbi szempontok szerint. **9 pont** (szempontonként 3 pont; figyelembe véve, hogy kontinensenként, országonként érkeztek-e példák, ill. hogy milyen jó törekvések kerültek bemutatásra).

Az alábbiakban a SZMSZC III. Béla Szakképző Iskolája Triglav csapatának megoldását mutatjuk be.

- Keressetek kontinensenként, különbségeket és hasonlóságokat az adott hátrányos megkülönböztetés kapcsán.
- Írjatok egy-egy országra jellemző konkrét példákat a hátrányos megkülönböztetésre.
- Mutassatok jó példákat arra, hogy világszerte milyen törekvések vannak a problémák mérséklésére.

Szexuális orientáció alapján történő megkülönböztetés

Afrika

Az azonos neműek kapcsolata rengeteg országban büntetendő, munkatáborba is küldhetők. Azokban az országokban, ahol nem büntetendő ott sem lehet házasságot kötniük azonos neműeknek, se örökbe fogadniuk és az állam nem ismeri el őket, mint élettárs. Ezen országokban semmilyen formában nem tiltják az ilyenféle diszkriminációt. Kivétel a Dél-afrikai Köztársaság, ahol akár házasodhatnak is akár örökbe fogadhatnak.

Egyiptomban az azonos nemű partnerrel való együttlét nem törvénytelen, de a homályosan megfogalmazott erkölcsvédelmi törvényeket gyakran használják a leszbikus, meleg és biszexuális emberek ellen.

Amerika

Egy-két állam kivételével nem büntetik. Grenada, Guyana, Jamaica, Saint Kitts és Nevis, Saint Lucia csak a férfiak esetében büntetik. A büntetés pénzbírságot, vagy 25 évig tartó szabadság veszítést jelenthet.

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

Kanadában a meleg és biszexuális férfiak nem adhatnak vért az aktustól számított öt évig.

Ausztrália és Óceánia

Vegyes képviselőtű országok sok helyen nem büntetik sok helyen pénzbüntetéssel akár kényszermunkáig is büntethető. Ahogyan Amerikába is néhány helyen csak a férfiak esetében büntetik például Cook-szigeteken, Pápua Új-Guinea.

Új-Zélandon Kanadához hasonlóan a meleg és biszexuális férfiak nem adhatnak vért az aktustól számított öt évig.

Ázsia

Az Arab Emírségek, Szaúd-Arábia és Irán halálbüntetéssel sújtja. Jordániában a törvények ugyan nem büntetik, de meleg több esetben váltak gyilkosságok áldozatává. Kambodzsában a korábbi király Norodom Szihanuk az azonos neműek házasságának bevezetését javasolta.

Európa

Egyik államban sem büntetik, azonban nem minden ország nézi jó szemmel. Rengeteg országban köthetnek házasságot és akár örök is befogadhatnak. Az Egyesült Királyságban például ingyenesen vehetik igénybe a mesterséges megtermékenyítést. Néhány ország kivételével mindenhol tiltják ezt a fajta diszkriminációt.

Oroszországban tilos az azonos nemű párkapcsolat népszerűsítése. A transz neműek és a transzvesztiták nem kaphatnak jogosítványt.

Magyarországon az Alkotmány kimondja, hogy a házasság csak nő és férfi között köthető. A meleg és biszexuális férfiak nem adhatnak vért az aktustól számított egy évig. A bejegyzett élettársi kapcsolatban élő nők nem vehetnek igénybe mesterséges megtermékenyítést. A bejegyzett élettársi kapcsolatban élő párok nem vehetik fel egymás nevét.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 19. cikke alapján az EU diszkriminációellenes jogszabályt hozhat annak érdekében, hogy védelmet nyújtson a szexuális irányultság alapján történő hátrányos megkülönböztetés ellen.

Az Európai Unió 1999-ben léptette életbe az Amszterdami Szerződést, amelynek 13. cikkelye lehetővé teszi azt, hogy az uniós országok törvényhozói a szexuális orientáció alapján történő hátrányos megkülönböztetés ellen is alkossanak jogszabályokat.

1.4 Osztályotokkal közösen gondoljátok végig, hogy **hazánkban** milyen **pozitív** és **negatív** példákkal találkoztatok a téma kapcsán. Ezek lehetnek olyan példák, amelyeket közvetlenül személyesen tapasztaltatok meg és olyanok is, melyeket hallottatok, ismerőseitekkel esett meg. Igyekeztek meg, minél több diákot bevonni az osztályotokból és minél több példát összegyűjteni (A megoldólapot itt is szabadon bővíthetitek)!

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

6 pont (aszerint, hogy érkeztek-e pozitív és negatív példák is, hány példa került bemutatásra ill. hogy hány osztálytársat vontatok be a feladat megoldásába).

Az alábbiakban a Bajai SZC Kossuth Zsuzsanna Humán és Kereskedelmi Szakközépiskolája és Szakiskolája iskola *Environment* csapatának megoldását mutatjuk be (mely erre a feladatra *maximum* pontot kapott).

Negatív:

- Cigányokkal szembeni elnyomás/rasszizmus pl.: a boltokban gyakrabban követik őket a biztonságiak vagy „szúrósabb” tekintettel néznek rájuk.
- Ageizmus, vagyis az életkor szerinti megkülönböztetés: Sokszor előfordul, hogy a fiatalabbnak hit (vagy éppen az is) személyeket lenézik, kevesebbre tartják, mint az idősebbeket
- Szexuális orientáció, azaz szexuális irányultság: hazánkban – sajnos – nem fogadják el – ha igen nagyon kicsi számban – a szexuális másságot.
 - Sokszor előfordul, ha csak mimikailag is, de kinyilvánítják nemtetszésüket az emberek az azonos nemű párok felé.
- Fogyatékosokkal szembeni előítélet és diszkrimináció:
 - 1998-ig semmilyen törvény nem élt a fogyatékossgal élő emberek egyenlőségével kapcsolatban.
 - Boltokban nem minden esetben szolgálják ki őket.
(esetleges külső másságuk miatt)
- Testtömeggel, kinézettel kapcsolatos előítélet és diszkrimináció:
 - A túlsúlyos embereket lenézik, megalázzák.
 - A laikus emberek számára ismeretlen betegség (amely külsőleg jelentkezik az adott személyen) okáról sem az eredetéről nem tudván elítéli az adott embertársát.
- Vallással kapcsolatos előítélet és diszkrimináció: Előfordul, hogy a katolikus vallásúak elítélik a református vallást követőket
- Nemek közötti egyenlőtlenség:
 - Negatívumnak számít, hogy sokszor lenézik a női nemet az erőviszonyokból eredő különbségek miatt
 - Vannak olyan esetek, mikor a nőknek hisznek (ártatlanság, kiszolgáltatottság), viszont a férfinak van igaza (pl. A nő azt állítja, hogy a férfi bántalmazni próbálta.)

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

Pozitív:

- Ageizmus, azaz az életkor szerint történő megkülönböztetés:
 - Vannak olyan játékok, eszközök, amelyek bizonyos életkor alatt nem adhatóak gyerekek kezébe. (biztonság)
 - Az idősebbekre nézve, vannak olyan illemszabályok, amelyek a korukat figyelembe véve – némiképpen - segítségük szolgálnak a mindennapjaik során. (tisztelet, biztonság, segítség)
 - Bizonyos „élvezeti” szerek kiadása korhoz kötött. (egészség, személyes- illetve közbiztonság, esetlegesen magasabb életkor,)
 - Jármű vezetés életkorhoz (ált. 17 [autó] 16 [motor]) kötött, mert ahhoz, hogy valaki egy járművet vezethessen nem elég a tudás, tapasztalat. Elég értelmesnek is kell lennie, hogy felfoghassa mekkora felelősséget vállal (magával és embertársaival szemben) magára a gépjármű vezetésében. (személyes- illetve közbiztonság)
- Szexuális orientáció: napjainkban létesülnek olyan szórakozóhelyek, amelyek lehetőséget biztosítanak az azonos neműek - egymással való - szórakozására.
- Fogytékosokkal szembeni előítélet és diszkrimináció:
 - Létesítenek számukra olyan intézményeket, amelyek segítik őket a fejlődésben, beilleszkedésben.
 - Napjainkban az emberek többsége rájött arra, hogy ők is egyenrangú tagjai a társadalomnak, ezért segítséget nyújtanak – többféle szempontból – is számukra.
- Testtömeggel, kinézettel kapcsolatos előítélet és diszkrimináció:
 - Kutatásokat végeznek az olyan külsőleg jelentkező betegségekkel kapcsolatban, amelyekre még nincs gyógy mód
 - Túlsúly által kialakult betegségekre intézeteket hoztak létre (nem csak ezzel az egy problémával foglalkozó intézetek)
- Vallással kapcsolatos előítélet és diszkrimináció: Hazánkban elfogadják mind a reformátust mind a katolikus vallást, valamint az összes többit is. Nem folytatnak „vallási háborúkat”.
- Nemek közötti egyenlőtlenség:
 - Nehezebb munkákat nem kényszerítik a női nemre.
 - Nagyobb tisztelet a nőkkel szemben

Csapat neve: 2,5 pontot ért, ha a csapat a forduló valamennyi megoldólapján és mellékletein megadta a csapatnevét, az iskolájának a nevét, valamint a csapat email címét!

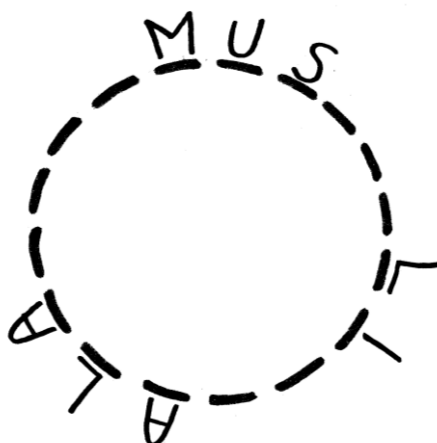
Intézmény neve:

Csapat e-mail címe:

Fabiola segítségével!

Az alábbi rejtvény négy, egymásban végződő szót rejt, közte két növény nevét és egyet a hátrányos megkülönböztetések közül. Vajon melyiket? Írjátok a szókégyóban elrejtett hátrányos megkülönböztetést a pontozott helyre az alábbi internetes címen: www.mtvsz.hu/..... Így eljuthattok a második feladathoz! Egy kis segítség: az 1.1 feladatban a „**szexuális orientáció alapján történő megkülönböztetés**” mellé rendelt betűk is megtalálhatóak a szókégyó üres mezőin!

Megfejtés: AGEIZMUS (Muskátliszalageizmus)

Bónusz!

A borítékban található papír fecnin furcsa jelek szerepelnek, amelyekre a későbbiekben még szükségetek lesz! Itt is az 1.1 feladatban megkapott betűjeleket használhatjátok az alábbi jelek dekódolásához. Hogyan? Válogassátok ki a **rasszizmus, ageizmus és fogyatékosokkal szembeni előítélet és diszkrimináció** mellé rendelt betűket és próbáljátok értelmes szót alkotni belőle. Írjátok a szót a négyzetekbe, ezzel megtudhatjátok, mely betűket kódolják a jelek!

1 pont a megfejtés

					FENNTARTHATÓSÁG									
二	ゆ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ	ㄗ

